

Pamäť na neslobodu je aj ochranou našej dnešnej slobody

16.9.2026 - | Verejný ochranca práv

Včera som prijal predsedu Správnej rady Ústavu pamäti národa Jerguša Sivoša. Naše stretnutie nebolo iba o spolupráci dvoch inštitúcií. Hovorili sme predovšetkým o hodnotách, ktoré majú chrániť - o ľudskej dôstojnosti, slobode, demokracii a právnom štáte.

Skúsenosť Slovenska s nedemokratickými režimami nám pripomína, aké následky môže mať štátna moc, ak prestane rešpektovať základné práva človeka. Prenasledovanie, politické procesy, väznenie, odoberanie majetku či ďalšie zásahy do ľudskej dôstojnosti neboli abstraktnými zlyhaniami systému. Za každým z nich boli konkrétni ľudia a ich rodiny.

Aj preto považujem za dôležité, aby sme o týchto obdobiach nielen hovorili, ale aby sme sa s ich dôsledkami vyrovnávali aj prostredníctvom práva. S pánom predsedom sme diskutovali o právnej úprave týkajúcej sa zločinov nedemokratických režimov, ochrane historickej pamäti a o skúsenostiach oboch našich inštitúcií.

Túto tému si pravidelne pripomínam aj osobne. Každý rok sa v auguste zúčastňujem pietnej spomienky v Leopoldove venovanej politickým väzňom a ľuďom, ktorým komunistický režim odňal slobodu. Považujem za našu povinnosť uchovávať ich príbehy aj pre ďalšie generácie.

Hovorili sme tiež o príprave tohtoročného Festivalu slobody a o možnostiach spolupráce pri novembrových aktivitách pripomínajúcich 17. november. Práve pripomínanie si zápasu za slobodu má význam aj dnes – pretože sloboda a ochrana ľudských práv nie sú raz a navždy získanou samozrejmosťou.

Súčasťou stretnutia bola aj výmena skúseností o každodennom fungovaní našich úradov, ich postavení a rozpočtovom zabezpečení. Aj nezávislé inštitúcie totiž môžu svoje zákonné poslanie riadne vykonávať iba vtedy, ak majú vytvorené primerané podmienky na svoju činnosť.

Som rád, že s Ústavom pamäti národa máme spoločné témy a priestor na ďalšiu spoluprácu. Poznanie minulosti totiž nie je iba pohľadom späť. Je aj jedným zo spôsobov, ako chrániť slobodu a ľudské práva dnes.

<https://vop.gov.sk/pamat-na-neslobodu-je-aj-ochranou-nasej-dnesnej-slobody>